

KOMMUNEPLAN

LEIKANGER KOMMUNE

2015 – 2026

SAMFUNNSDELEN

VEDTEKE

LEIKANGER KOMMUNESTYRE

07.05.2015

Kommuneplanen sin samfunnsdel er ein overordna plan som inneheld utviklingsmåla for kommunen. Planen peikar på satsingsområda med mål og strategiar for korleis kommunen, næringslivet, innbyggjarane og dei frivillige laga og organisasjonane skal arbeide saman for å realisere dei felles overordna måla våre. Han skal gje føringar for kommunen si verksemd, og gjere kommunen si rolle innanfor utviklinga av organisasjonen og Leikangersamfunnet tydeleg.

Plan og bygningslova § 20 fastset at kommunen skal drive med løpande kommuneplanlegging. Kommuneplanen skal ha av to delar. Samfunnsdelen femner om måla for utviklinga i kommunen. Den andre delen, arealdelen, er ein kartfesta plan for korleis areal og naturressursar i kommunen skal nyttast. Arealplanen er juridisk bindande. Begge planane skal takast opp til drøfting og eventuell revidering ved kvar valperiode i planstrategien. Det er kommunestyret som står ansvarleg for utarbeiding av kommuneplanen, både prosessen og planinnhaldet.

Samfunnsdelen i kommuneplanen er eit viktig strategisk plandokument. Det skal vere eit aktivt styringsdokument som gir mål og retning for korleis Leikanger skal utvikle seg fram til 2026. Handlingsplanen og økonomiplanen vert rullert kvart år. I denne prosessen hentar ein inn synspunkt frå dei som tiltaka vedkjem eller som har ansvaret for gjennomføringa. Handlingsdelen vil liste opp tiltak under dei prioriterte strategiane og vise kven ein ønskjer og samhandle med for å nå dei ønska måla. Dei prioriterte strategiane som er utheva i tabellane, ønskjer me og få med i den første økonomiplanen (2016 – 2019). Planprosessen kan ikkje gjennomførast utan å ta omsyn til eksterne prosessar, både regionalt og nasjonalt. Særleg er debatten om framtidige kommunegrenser noko som i høg grad *kan* påverke Leikanger som eigen kommune. Uavhengig av framtidige kommunegrenser, skal planen vere ein reiskap for å nå det overordna målet vårt for Leikangersamfunnet:

Eit berekraftig Leikanger i vekst

Planen har fem satsingsområde:

- Busetjing og inkludering
- Næringsutvikling og verdiskaping
- Oppvekst, eldre og helse
- Kultur og fritid
- Regional utvikling

Satsingsområda og strategiane byggjer på kvalitetar og mulegheiter vi har, og grip tak i utfordringar og risikoar som Leikanger står framfor. For å fange opp dette er det ein overordna strategi for tenestetilbod, tiltak og aktivitetar:

Vi skal prioritere og gjere val som støttar opp under det overordna målet om Leikanger som eit berekraftig samfunn i vekst.

Haldning og handling skal vere kjenneteikna av openheit, initiativ, førebygging, handlekraft og samarbeid.

Miljø, berekraft og folkehelse er sentrale tema som gjennomsyrrer planen og som er tett kopla saman med førebyggjande arbeid. Førebyggjande arbeid er beste løysing på eit økonomisk makronivå, og for kvart enkelt individ.

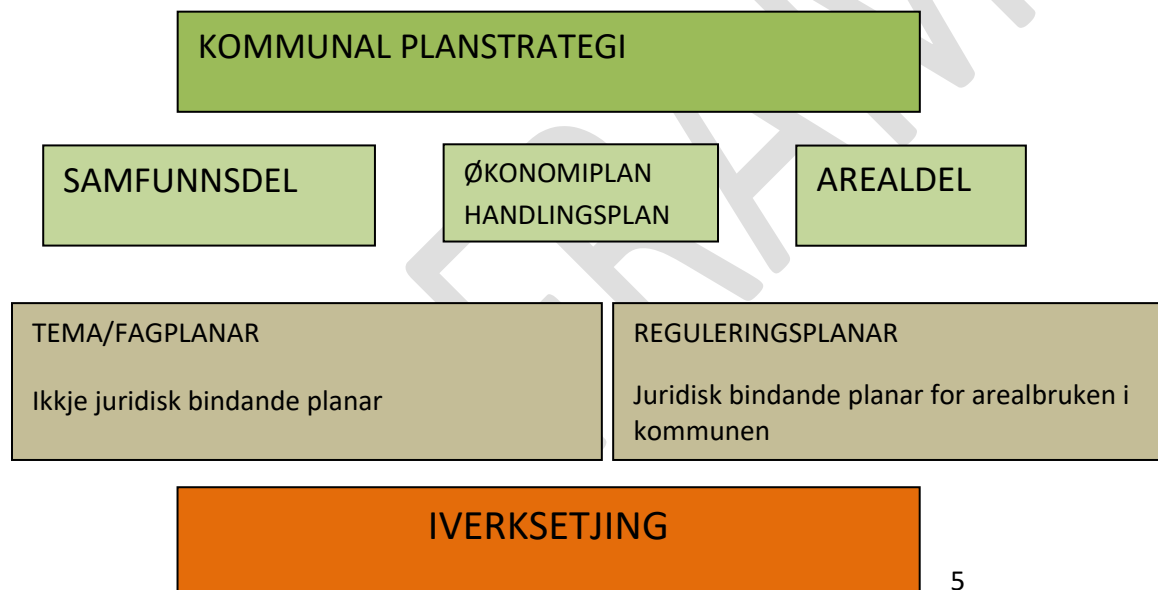
Formålet med plan og bygningslova (§1-1) er å «*fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner*», og vidare: «*det skal legges vekt på langsiktige løysningar, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives*». FN sin definisjon på bærekraftig utvikling er: «*utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov*». Å sikre at Leikanger blir eit bærekraftig samfunn handlar mellom anna om å førebygge slik at ein reduserer sårbarheita med tanke på kommande klimautfordringar. I Leikanger er ekstremnedbør ei potensiell utfordring, med fare for flaum i elvar og bekkar og jordskred (særleg på snauhogstflater). Ei havstiging kan gjere store inngrep i strandsona og på bygga og anlegga her. Det er relativt miljøvennlige næringar i Leikanger, fjorden er lite i bruk med tanke på næringsformål og potensielle ureiningar, og ureining av luft og drikkevatt er minimal. Det er viktig å ta tak i dei utfordringane me har for å halde ved like det gode miljøet og førebygge med omsyn til klimaendringar (sjå strategiar side 17). Forskrift for samordna areal og transportplanlegging må følgjast, og med ei fornying og fortetting av sentrum, vil ein kunne minimalisere transportbehov og utslepp internt i kommunen.

Folkehelse er eit anna omgrep som femner breitt og som handlar om heile mennesket. Folkehelse (folkehelselova § 3) vert definert som «*befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning*». Formålet med folkehelselova er å bidra til ei samfunnsutvikling som fremjar folkehelse, og utjamnar sosiale ulikskapar. Arbeidet skal fremme innbygarane si helse, trivsel, sikre gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å førebygge psykisk og somatisk sjukdom, skade eller lidning. Leikanger sitt næringsliv er dominert av dei offentlege kontorarbeidsplanane, noko som gir oss særleg utfordringar når det gjeld skjelett og muskelsjukdommar. I tillegg viser folkehelseprofilen for Leikanger høgare nye funn av tarmkreft, men det er uklart kva denne diagnosen kjem av og kva som kan gjerast. På skulane er trivsel i skulane og godt læringsmiljø er eit prioritert folkehelse tema. Sjølv om me ligg godt an på trivsel på landsgjennomsnittet, gjer nokre nabokommunar det betre enn oss i denne statistikken. Folkehelseoversikta vert utarbeidd kvart år, og vert lagt fram for kommunestyre kvart fjerde år. Det er viktig å følgje opp oversikta over tid for å få ei god forståing for dei generelle strøymingane, og vere fleksible slik at me kan ta tak i dei utfordringane som oppstår til einkvar tid.

Planprosess og plansystem

Arbeidet med revisjon av kommuneplanen sin samfunnsdel starta opp vinteren 2014. Planprogrammet vart lagt ut til høyring 20.02.2014, og kommunestyret vedtok planprogrammet 19.06.2014. For å sikre medverknad har det vore invitert til arbeidsmøte under kvart enkelt tema. Private og offentlege verksemder, frivillige lag og organisasjonar, kommunale etatar (tenesteleiarar) og kommunale råd vart invitert til møte med mål om å få med innspel. Her kom det mange forslag til tiltak, som me har prøvd å inkludere i strategiane i samfunnsdelen. Forslaga til tiltak er ivareteke, og vil bli teke fram i dei årlege budsjett-prosessane.

På bakgrunn av eit administrativt førearbeid har formannskapet handsama utkast til samfunnsdelen. Utkastet vart teke opp i planforum i regi av fylkeskommunen, der det kom mange konstruktive innspel som vart tekne med. Samfunnsdelen i kommuneplanen vart lagt ut til høyring etter vedtak i formannskapsmøte 02.02.2015, med høyringsfrist 01.04.2015, og vart vedteke i kommunestyret 07.05.2015. Plansystemet i Leikanger kan illustrerast slik:

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal gjelda 12 år fram i tid. For å nå måla våre trengst det handling både frå kommunen som organisasjon og frå andre aktørar både regionalt og nasjonalt. Arbeidet internt vil bli følgt opp i kommunedelplanar og verksemdplanar for den enkelte tenesteeining i kommunen, med tilhøyrande handlingsplanar. Økonomiplanen er det mest «praktiske» styringsverktøyet, der kommunestyret prioriterer ut frå mål og strategiar ein finn i kommuneplanen.

Leikanger – potensiale og utfordringar

Leikanger har mange kvalitetar som ein god stad å vekse opp, bu, arbeide og bli gamal i. Det er ein variert og attraktiv arbeidsmarknad, vi har tett busettingsstruktur, og nærleik til regionsenteret Sogndal som handels-, utdannings- og kommunikasjonsknutepunkt. Kommunen har generelt ein god digital infrastruktur. Skulekvaliteten og resultata er blant dei beste i landet. Den frivillige sektor og dugnadsviljen er stor, med aktive og kunnskapsrike innbyggjarar. Kommuneorganisasjonen er løysingsorientert og har ein sterk lokalkunnskap, med velferdstenester av god kvalitet. Naturen og kulturlandskapet har kvalitetar som gjev rike mulegheiter for berekraftig, grøn næring og aktivt liv ved fjorden og fjella. Det har vore jordbruksdrift i Leikanger i minst 4000 år, og satsingane innan bær- og fruktdyrking viser ein optimisme i næringa. Vi skal spele på desse kvalitetane og utvikle dei vidare.

Samstundes står Leikanger ovanfor fleire utfordringar. Kvalitets- og myndigheitskrav til tenestetilbod tek store deler av kommunen sine ressursar, og gjev utfordringar med tanke på kapasitet og kompetanse. Dette set kommunen si rolle som utviklingsaktør under sterkt press. Leikanger må ha sterkt fokus på samfunnsutvikling av fleire grunnar. Som administrasjonssenter for fylkeskommunal og statleg verksemd heng arbeidsplassutvikling og busetting sterkt saman med i kva grad Leikanger og Sogn klarer å rekruttere, og halde på, tilstrekkeleg og kompetent arbeidskraft til dei offentlege arbeidsplassane. Leikanger er ein tilflyttarkommune, med ei relativt stor vidareflytting, og mykje inn-pendling. Innbyggartalet veks ikkje i takt med etablering av nye arbeidsplassar. Dette utfordrar oss med omsyn til å invitere og inkludere nye inn i

lokalsamfunnet vårt. Det set krav til vertskapsrolla vår, og det trengst eit systematisk arbeid som aukar lysta til å busetje seg her og bli buande. Vidare står vi ovanfor potensielle endringar i forvaltningsstruktur og oppgåveløysing, som vil påverke arbeidsmarknaden i heile Sogn. Leikanger og Sogneregionen må vere framoverlente og ta grep som sikrar Leikanger sin posisjon som senter for administrasjon i regional og statleg verksemd.

Leikanger mot 2026

Folketalet i Leikanger har hatt ei jamn auke fram til 90-talet,då det vart ein svak nedgang. Som tabellen under viser, har folketalet teke seg opp att, og det er venta ei jamn auke i innbyggartalet det neste tiåret.

Folketalsframskriving for Leikanger 2015 – 2025: *Kjelde: fylkeskommunen/PANDA*

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0 år	26	27	27	27	27	27	27	27	27	28	28
1 - 2 år	54	54	54	54	54	55	55	56	56	56	56
3 - 5 år	79	81	81	84	85	85	86	86	86	87	88
6 - 15 år	334	333	316	311	313	318	313	312	313	321	315
16 - 19 år	113	117	144	152	151	148	139	140	141	140	140
20 - 29 år	266	266	262	258	259	264	282	286	286	283	291
30 - 59 år	846	849	851	859	847	852	851	848	842	854	855
60 - 69 år	298	292	296	290	304	300	313	321	331	327	320
70 - 79 år	183	197	209	217	232	242	251	255	263	261	272
80 - 89 år	84	87	85	87	90	89	89	92	101	118	127
90 år og eldre	25	24	25	26	25	28	27	25	25	23	21
I alt	2308	2327	2350	2365	2387	2408	2433	2448	2471	2498	2513

Tabellen viser at auken i folketalet kjem frå ei auke i aldersgruppa 60 – 90 år. Det vil vere 150 personar fleire over 60 år i 2025 enn i 2015, og ein kan vente at auka vil halde fram vidare. Korvidt dette fører til aukande pleiebehov er vanskeleg å seie, men dette må følgjast opp kontinuerleg. Talet på born i barnehage og skular varierer noko, men totalen er nokså stabil. Utviklinga tilseier at det vil vere ei lita auke i behov for barnehageplassar.

Me vil arbeida for å auke folketalet med 25 personar i året frå 2016 og i 10 år framover. Dette er 64 fleire enn prognosane tilseier. Dette vil me gjere gjennom eit meir aktivt arbeid rundt nyttilsetjingar i dei store verksemdene, og med mål om å få innbyggjarar til å bli verande.

Når det gjeld arbeidsliv, er fylkeskommunen/Panda sine framskrivingar slik:

	2014	2020	2025
Yrkesaktive	1214	1244	1272
Yrkesaktive i % av folketalet	53,1 %	51,7%	50,6%

Sjølv om det er fleire personar i arbeid, går prosentdelen av yrkesaktive ned samanlikna med det totale folketalet. Prognosen føreset at same tal personar i kvar aldersgruppe er yrkesaktive som i dag.

Når det gjeld endringar i bustadbehov i Leikanger, er det vanskeleg å seie noko klart. Auken i talet på eldre framover, med majoriteten buande i einbustad, tilseier at det sannsynlegvis vere aukande etterspurnaden etter nye einbustader. Talet på eldre som vil flytte frå einbustad til mindre bustad er usikkert. Dette vil i høg grad påverke kva type bustad det vil vere behov for fleire av framover. Prognosen frå fylkeskommunen viser at det trengst 114 nye bustadar i perioden 2013 – 2025, men talet må tolkast med varsemd. Det skal gjennomførast ei kartlegging av innbyggjarane sine bustadpreferansar med mål om å få ein peikepinn på kva type bustadar det er behov for i åra som kjem.

1) Busetjing og Inkludering

Leikanger kommune skal vere ein kompetent samfunnsutviklar for på næringsliv og busetjing og tilby kommunale tenester av høg kvalitet.

Me skal ha eit målretta folkehelsearbeid som legg opp til trivsel og aktivitet, som igjen resulterer i rekruttering av nye innbyggjarar til kommunen.

Me vil arbeida for å utvikla den kommunale bygningsmassen og energibruken i ein berekraftig retning og sjå på potensielle miljøtiltak i nærmiljøa våre.

Den 01.07.2014 hadde Leikanger kommune 2256 innbyggjarar. Dei siste 4 åra har det vore ei nettoinnflytting som varierer mellom 9 og 39 (statistikk frå SSB). Denne kommuneplanen set som mål og auke folketalet med 25 innbyggjarar per år, totalt 275 på 11 år. Dette er noko meir enn folketaletsframskrivinga legg opp til.

Me ser det som viktig å vere del av ein regional bu- og arbeidsmarknad, særleg med tanke på at det skal rekrutterast kvalifisert personell til alle type stillingar. Ved årsskiftet 2014/2015 var det 458 fleire som pendla inn til Leikanger enn som pendla ut til nabokommunane. Me ser eit potensiale her, og trur me kan få fleire til å busette seg i kommunen dersom me har eit auka fokus på gode og trygge nærmiljø og møteplassar. Å skape ei auke i talet på innflyttarar vil ofte skape meir aktivitet i lokalsamfunnet, gi ei positiv stemning, og dermed resultere i at også fleire ønskjer å bli buande. Ei slik utvikling har positiv effekt på folkehelsa, fordi folk har sosiale møteplassar og vert haldne i aktivitet.

Omdømebygging er eit sentralt punkt når det gjeld busetting. I tillegg til å vere medviten rundt korleis me nyttar media, er det viktig å skape ei haldning hjå ungdom, der ein stolt over bygda si. Dette gjer ei god marknadsføring for kommunen, og aukar sjansen for at dei blir buande eller flyttar heim att. Dei etatane som tilbyr studentar frå heile landet sommarjobbar i Leikanger, gjer òg ei god marknadsføring for kommunen.

For at innbyggjarar skal trivast i kommunen, treng me eit inkluderande samfunn. Det er viktig å ha ein meningsfull jobb og gå til, trivast i barnehage og på skule, ha fritidstilbod som passar med interessene og vere ein del av eit godt sosialt fellesskap. Inkludering er noko som skjer på mange plan, det handlar til dømes om universell utforming og utjamning av sosiale ulikskapar. Arbeid med inkludering er avhengig at vi ser heilskapen i samfunnet og koplar relevante prosessar, tiltak og ressursar opp mot kvarandre.

Me ønskjer at sentrum i Leikanger skal vere ein triveleg møteplass, der folk i alle aldrar tykkjer det er kjekt å vere. Med eit tett og triveleg sentrum sikrar ein grunnvilkåra for eit levedyktig næringsliv. Me vil fokusere på at sentrumsområdet blir eit sentrum for aktivitet og eit rom der folk kjenner at dei vil vere og høyrer til.

	Busetjing og tilflytting	Omdømebygging	Sentrumsutvikling
Delmål:	Ha eit mangfaldig bustadmiljø med trygge møteplassar og godt nærmiljø	Ha ein god kommunikasjon mellom kommunen, næringslivet og innbyggjarane	Etablera eit sentrum med sosiale ,bærekraftige kvalitetar som sikrar sambruk av areal, bustadområde, tilrettelagde møteplassar og grøntareal til rekreasjon.
Strategi	<p>-Full barnehagedekning der dei som treng det skal få plass</p> <p>- Utvikle ein plan for kommunale bustadar der ein med anna prioriterer gjennomgangs- og utleigebustader med sentral plassering.</p> <p>- Utvikla ein heilskapleg plan for Hanahaug for å gjera området til eit triveleg buområde.</p> <p>-Arbeida for å etablera bumiljø som legg opp til sosial aktivitet</p> <p>-Arbeida for at det til ein kvar tid finst ledige tomter, hus og leilegheiter og marknadsføre desse</p> <p>- Auka samarbeidet med dei frivillige organisasjonane, slik at dei kan ha auka fokus på integrering og inkludering</p> <p>-Samarbeide med private utbyggjarar for å løyse ut kommunale samfunnsbehov</p>	<p>- Føre ein inkluderande og open personalpolitikk som byggjer opp dei tilsette sin kunnskap og kompetanse</p> <p>-Utvikla ein god mediestrategi for kommuneorganisasjonen med tanke på Leikanger som lokalsamfunn</p> <p>-Arbeida for at ungdom og unge vaksne trivst, slik at ungdom vil kome heim att etter opphald borte, og slik at tilflyttarar blir buande</p> <p>-Vere serviceinnstilte og arbeida for å dekke innbyggjarane sine grunnleggande behov på best mogleg måte</p> <p>- Vere ein attraktiv arbeidsgjevar og tilby arbeidsplassar med gode vilkår</p>	<p>-Gjennomføre ei strategisk utvikling av sentrumsareal , inkludert ein fortettingsplan som sikrar at fleirtalet (75%) av nye bustader i kommunen skal vera sentrumsnære</p> <p>-Kartlegge bustadpreferansar med tanke på vidare utbygging av bustader i sentrum</p> <p>- Følgje opp utbygginga av sentrumplassen med eit heilskapeleg og inkluderande fokus, slik at området blir ein aktivitetsskapande møteplass</p> <p>-Støtta opp om eit levedyktig sentrum</p> <p>-Arbeida for ei strategisk utvikling av areal i sentrum</p> <p>-Kartlegge høve til å utvikle samanhengande grøntareal som knyter saman bustadområde, skular/barnehagar, leikeområde område for fritidsaktivitetar</p> <p>- Utvikle elvekanten og strandsona rundt sentrum</p>

2) Næringsutvikling og verdiskaping

Innovative aktørar i privat og offentleg sektor skal oppleva at det er lett å etablera og utvikla verksemder i Leikanger. Kommunen skal vera ein aktiv samarbeidspartnar i arbeidet med å utvikla eit variert, konkurransedyktig og berekraftig næringsliv.

Kommunen vil arbeide for at klimasmart planlegging gjennomsyrrar eigen organisasjon, og støtte opp om miljøvennleg næringsliv.

Me vil ha fokus på sysselsetting og arbeidstiltak som ein del av det førebyggjande helsearbeidet og rehabilitering.

I 1863 busette Amtmannen Nordre Bergenhus Amt seg i Leikanger. Dette var starten på utviklinga av den offentlege administrasjonen i kommunen. I dag har fylkeskommunen, Fylkesmannen, NAV Sogn og Fjordane, Statens vegvesen, Difi og skatteetaten kontor på Leikanger. Pr. 01.01.2015 var det 840 tilsette i desse verksemdene. Det er klart at dei offentlege arbeidsplassane er svært viktige for Leikanger. Sjølv om talet på innbyggjarar ikkje veks i takt med etablering av nye arbeidsplassar, gjer dette eit potensiale for utvikling og vekst.

Dei viktige avgjerdene for desse bedriftene vert tekne på regionalt og nasjonalt nivå. Leikanger er såleis svært avhengig av eksterne avgjersler og styring. Sjølv om det har vore ein optimisme i frukt- og hagenæringa dei siste åra, er det svært få bønder som ikkje har anna arbeid i tillegg. Det er viktig for oss at me får fleire bein og stå på og derfor våge å satse og tenkje nytt når det gjeld arbeidsplassar. Tilbodet om arbeid i det offentlege er nok ein av grunnane til at det er få private grunderar i kommunen samanlikna med nabokommunar. Me vil arbeide for at allereie etablerte næringar i kommunen vert styrka, samtidig som det skal leggast til rette for nye verksemdar.

For å henge med på utviklinga i landbruk og skogbruk, er det viktig at kommunen sit med kompetanse på kva som er gode satsingsområde og korleis ein nyttar seg av dei ulike støtteordningane som eksisterer. I landbruk og skogbruk, så vel som i anna næringsliv, er kvar enkelt aktør ofte for liten til å setje seg inn i utviklinga som finn stad. Me ser det derfor som viktig å samarbeide med nabokommunar for å kunne tilby fagleg rettleiing til dei som ønskjer det. I all næringsverksemd er det viktig og etablere nettverk, slik at små bedrifter har sjansen til å bli høyrde og utvikle seg på sine premisser.

Det er dei offentlege etatane som er dei største og viktigaste arbeidsgjevarane i kommunen. Me vil ha eit godt og tett samarbeid med desse organisasjonane, slik at dei kan fungere godt i Leikanger og dei vert verande her. Bruken av tinghusanlegga som midlertidige kontor medan Statens vegvesen bygger seg nye lokale er eit døme på ein vinn-vinn situasjon. Å utvikle offentlege næringar krev ikkje særleg mykje areal, men tilrettelegging sentralt. Det krevst ofte fleire parkeringsplassar, men utviklinga av eventuelle nye bygg må sjåast i samanheng med offentleg kommunikasjon. I første omgang skal det gjerast eit arbeid for å finne ein god framtidig bruk av tinghusanlegga. Gjennom god dialog mellom kommunen og verksemdene kan ein styrke kunnskapen om kva behov etatane har, og kva me som vertskommune kan gjere for å imøtekomma desse.

Næring, etablering og dei offentlege etatane

Delmål:

Me skal vera aktive i arbeidet med å styrka eksisterande næringar, leggja til rette for nye verksemder og vere eit godt verkskap

Landbruk, skogbruk, frukt og bær

Me skal ha god kompetanse på landbruk, skogbruk, frukt- og bærproduksjon for å støtte opp om og sikre gode investeringar

Strategi:

-Samarbeide systematisk med dei andre offentlege etatane og næringslivet i kommunen for å:

- rekruttere arbeidskraft og sikre tilflytting,
- samarbeide om kompetanseheving hjå tilsette,
- kartlegge behov og potensiale hjå kvar enkelt verksemd
- følgje opp forvaltningsutvikling, arealbehov, eigarskap og vertskap

- Arbeida tett med bedrifter og næringsaktørar i kommunen for å nå felles mål og skape nettverk i lag med dei små verksemdene

-Utarbeida ein strategi for framtidig bruk av tinghusanlegget

-Samarbeid med dei store etatane for å følgje opp forvaltningsutvikling, eigarskap og vertskap

-Nytta kulturminner til å vidareføra kulturarven og som grunnlag for næringsutvikling, kunnskap og opplevingar

-Marknadsføre det nye næringsarealet på Kvålen

-Bygge vidare på kompetansen det ligg i desse arbeidsplassane og støtte opp om innovasjon og nye tenester som kjem ut av desse miljøa

-Sikre at skogbrukskompetansen i kommunen vert godt nytta, følgje opp uttak av skog og virke, og laga ein hovudplan for vegnett/skogsveggar og uttransportering av tømmer.

-Kartlegga og utarbeida ein plan for jord- og hagebruksareal som i dag ikkje er i bruk.

-Formidla kunnskap om gode støtteordningar og samarbeidspartnarar

-Stimulere til nyplanting av frukthagar

- Stimulere til vedlikehald og drift

-Arbeida vidare med fjellbruksplanen i samarbeid med grunneigarar

-Hindre fråfall frå arbeidslivet ved å fokusere på gode, skadefrie arbeidsplassar

- Arbeida for at kulturlandskap vert godt skjøtta

3) Kultur og fritid

Me skal ha eit levande og variert kultur- og friluftsliv med basis i frivillige lag og organisasjonar, der eldsjeler blir støtta opp om slik at dei gode initiativa blir ivaretekne og vidareutvikla.

Kommunen vil samarbeida tett med frivillig sektor for å syta for at det eksisterer sunne og sosiale møteplasser for alle.

Natur, kulturlandskap og kulturminne skal forvaltast slik at Leikanger sine kvalitetar vert ivaretekne for framtidige generasjonar.

For å sikre eit breitt spekter av kultur og fritidstilbod i Leikanger, er det naudsynt med gode lag og organisasjonar som tek seg av aktivitetar og arrangement. Kulturskulen i Sogn er eit interkommunalt samarbeid, og viktig for kulturtilbodet i Leikanger kommune. Kommunen skal ha eit godt samarbeid med frivillige lag og organisasjonar, slik at ein kan få eit gjensidig utbyte av kvarandre. Særleg med tanke på folkehelsearbeidet, både førebyggjande og rehabiliterande, er eit variert kultur- og fritidstilbod essensielt. Samarbeidet som barnehagane og skulane har med enkelte frivillige lag er eit døme på god samhandling til beste for alle partar.

Leikanger kommune har ein flott og variert natur. Fjella gjev flotte turtilhøve både sommar og vinter. Den lange strandsona i kommunen har eit stort potensiale, og særleg rundt sentrum bør det opnast mot fjorden og gjere strandsona tilgjengeleg for ålmenta. Me ønskjer å ta vare på dei naturgitte kvalitetane i kommunen, og samtidig syte for at det er enkelt å bruke områda til trening og rekreasjon. Dette kan ein gjere med auka skilting, sørgje for at det er gode tilkomstveggar med parkering til turområda, og bygge opp stoltheit og eigarskap til naturen hjå innbyggerane våre.

I 2009 vart Leikangerhallen opna. Denne er i aktiv bruk av lokale og regionale idrettslag, og kultursalen vert rigga til for arrangement med jamne mellomrom. Me skal samarbeide med lag og organisasjonar for å leggje til rette for aktivitetar på alle nivå innanfor idretten. Me skal sørgje for at dette samarbeidet inkluderer fylkeskommunen, slik at me kan samordne drift, vedlikehald og utbygging av anlegg og tilrettelegging for fysisk aktivitet. Barn og unge er ei viktig gruppe når det gjeld fysisk aktivitet. Me skal ha gode skuleområde og nærmiljø som gjer at dei trivst med å vere aktive. Dersom dei lærer å verdsette uteaktivitetar i ung alder, vil det vere naturleg for dei å ivareta natur og miljø seinare i livet.

Me skal arbeide for at kulturlandskapet vårt blir skjøtta og vere med og legge planar for område som elles vert liggande brakk. Revidert arealplan for kommunen skal sikra jordressursane og kva areal som er særst viktig å ta vare på. Risiko og sårbarheitsanalyser (ROS) vert ein stadig viktigare del av arbeidet med å hindre og handtere hendingar som påverkar samfunnstryggleik. Me vil utvikle ei heilskapleg ROS-analyse som er godt forankra lokalt i organisasjonen for å sikre at kunnskapen er kjent og vert nytta.

	Frivillige lag og organisasjonar	Idrett og friluftsliv	Kultur	Natur og miljø
Delmål	Me skal ha ein god kommunikasjon mellom frivillig sektor og kommunen, særleg med tanke på barn og unge og inkludering.	Me skal leggja til rette for eit allsidig og helsefremjande tilbod.	Me vil bidra til ei levande bygd og satsa på kulturelle aktivitetar som stimulerer interesse, forståing og toleranse hjå alle grupper.	Me skal redusera dei negative verknadene på miljøet, bruke og ta vare på dei naturgitte kvalitetane.
Strategi	<p>-Samhandla med frivillige lag og organisasjonar slik at ein får eit gjensidig utbyte, sikrar lågterskeltilbod og inkluderande fritidstilbod, med anna gjennom årlege fellesmøte</p> <p>-Oppretthalda samarbeidet mellom skulane/barnehagane og lag og organisasjonar, slik at born og unge får positive opplevingar og organisasjonane får høve til å rekruttere</p> <p>-Støtta opp om fellesarrangementa som er etablerte i kommunen</p>	<p>-Gjera friluftslivtilbodet synleg og attraktivt gjennom vedlikehald og vidareutvikling av turløyper, stinettet i fjellet og oppfølging av anlegg og vegtilkomstar på Kleppa</p> <p>-Ivareta og vidareutvikla idrettsanlegga i kommunen, sikre at Leikangerhallen er i aktiv bruk, og at halldrifta er i tråd med kommunen og brukarane sine interesser</p> <p>- Samarbeide godt med frivillige lag og organisasjonar, slik at det er tilbod om fysisk aktivitet for folk i alle aldrar og fysiske nivå</p> <p>-Arbeida aktivt med bruk av strandsona i heile kommunen, med tanke på natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og allmenne interesser</p>	<p>- Sikra eit godt engasjement rundt arbeidet med kulturminneplanen</p> <p>- Arbeida aktivt for å kunna gje eit godt kulturskuletilbod i regionen</p> <p>-Utvikle biblioteket i tråd med nye retningslinjer til eit framtidsretta, fleirfunksjonelt lokale som er i aktiv bruk</p> <p>-Marknadsføra eksterne tilskotsordningar og samarbeide for å få kulturarrangement av høg kvalitet</p> <p>-Skapa medvit rundt natur, kultur og historie i regionen gjennom Sogn Folkemuseum</p>	<p>-Følgje opp miljøutfordringar, særleg lokalisering av restar av plantevernmiddel, oppfølging av ureiningstilførsle i Njøsaelvi og bilvrak og anna utdatert utstyr</p> <p>-Heva statusen til det nasjonale kulturlandskapsområdet på Grinde</p> <p>-Auka tematikken om klima og miljø i skulane</p> <p>-Stimulera til bruk av energi- og miljøvenlege løysingar som fjordvarme, el-bil, el-syssel</p> <p>-Nytta ROS-analysen aktivt i arbeidet til kommunen, og vere godt førebudde på klimaendringar</p> <p>-Setje bruk av fjorden på agendaen</p>

4) Oppvekst, eldre og helse

Innbyggjarar skal oppleva meistring, livskvalitet og i størst mogleg grad vera aktive, ta ansvar sjølve og få hjelp til å meistre vanskelege livssituasjonar.

Alt utviklingsarbeid skal leggja vekt på å skapa livskvalitet og trivsel i eit berekraftig lokalsamfunn.

Me vil arbeida for universell velferd som sikrar gode levevilkår for alle innbyggjarane våre og stimulere til sosiale nettverk, deltaking og støtte i kvardagslivet.

Frå sentralt hald er det dei siste åra kome mange stortingsmeldingar med føringar om at kommunar skal ha eit sterkt fokus på førebygging og folkehelse. Folkehelse skal inn i alle område som kommunane arbeider med. Det skal leggjast vekt på tidleg innsats, gode oppvekstvilkår, psykisk helse, samhandling og tverrfagleg kompetanse. I tillegg får kommunane årlege oppdateringar på helsetilstand hjå eigne innbyggjarar. I folkehelsearbeidet har det føregått ei endring i tilnærming i arbeidet frå eit sjukdomsperspektiv til eit påverknadsperspektiv.

Leikanger tok i 2013 i bruk nytt helsesenter i 2013 plassert saman med sjukeheimen. På denne måten er det lagt eit godt grunnlag for eit auka tverrsektorielt samarbeid mellom helsetenester og pleie- og omsorgstenesta. Dette er eit viktig steg i fokusendringar frå sjukdomsperspektiv til rehabilitering. Vi vil halde fram med arbeidet med å endre fokus frå profesjonsstyrte einingar, til at fagpersonane samordnar tilrettelegging rundt den aktiviteten eller personen det gjeld. Vi trur at dette vil styrke kjensla av medverknad i helse-, sosial- og omsorgstilbodet, og at dette blir eit godt grunnlag for at alle tek meir ansvar for si eiga helse. NAV har fokus på førebygging i målet om tidleg innsats og raske avklaringar, saman med kvalitet og respekt i oppfølginga av kvar enkelt. Det vil

bli utarbeidd ein eigen delplan for pleie- og omsorgstenesta, som vil peike ut kursen vidare for denne tenesta. Veksten i talet på eldre må følgjast nøye opp, sidan dette kan føre til større behov i pleie- og omsorgssektoren.

Førebyggjande arbeid må starte tidleg, og derfor er det viktig at barnehagar og skular har god kvalitet. Læring skjer gjennom heile livet og er ein grunnleggjande føresetnad for utvikling og vekst hjå mennesket. Uformell læring skjer i alle sosiale samanhengar frå den dagen ein vert fødd. I Leikanger kommune skal me legge opp til at læringa som skjer i barnehage og skule vert basis for den livslange læringa. Barn er av natur nysgjerrige og kunnskapssøkande. Oppvekstsektoren i Leikanger skal sørge for at barn og unge vert stimulerte til å søke kunnskap og gjere gode læringsval. For å oppnå dette må oppvekstvilkåra vere gode og trygge, og kvar einiskild må verte sett og bli møtt med respekt.

	Oppvekst og nærmiljø	Skular og barnehagar	Helse og førebyggjande arbeid
Delmål:	Me skal ha ei god samhandling mellom barn, unge, føresette, tilsette og frivillige med gode vilkår for trygg oppvekst.	Barnehagar og skular skal ha høg kvalitet med fokus på trivsel, gode resultat og vektlegge samarbeid med foreldre	Me skal arbeida ut i frå eit folkehelseperspektiv med fokus på førebveing og samtidig ha eit godt svstem for rehabilitering.
Strategi	<p>-Støtta opp om arbeidet med oppgradering av leikeplassar og andre møteplassar som legg opp til fellesskap og fysisk aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> - tilby trygge opplegg som engasjerer og aktiviserer barn og ungdom -Arbeida for velfungerande, offentlege kommunikasjonsordningar - Ha eit godt, tverrfagleg samarbeid til beste for born og unge -Halda fram med å tilrettelegga infrastruktur for dei mjuke trafikantane med særleg fokus på skuleveg, gang og sykkelveg -Sikra eit nærmiljø og skuleområde som inviterer til allsidig aktivitet - Arbeida for utbetring av Njøsavegen 	<p>-Syta for god samhandling mellom barnehagar, skular, heim og andre etatar og frivillige aktørar</p> <p>-Sikre kvalitet i barnehagar gjennom godt arbeidsmiljø og rom for fagleg utvikling</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ha fokus på fysisk aktivitet og kosthald, entreprenørskap og partnerskap -Sikre at barnehagane og skulane har godt inneklima, oppdatert utstyr og godt vedlikehaldne bygningar -Følgja strategisk plan for oppvekstsektoren med konkrete tiltak 	<p>- Satse på rehabilitering, investere i omsorgsteknologi, og støtte opp om dei som ønskjer å bli buande heime lengst mogleg</p> <p>- arbeida aktivt med førebyggjande arbeid innan psykisk helse og utvikla gode tiltak innanfor rus og psykiatri</p> <ul style="list-style-type: none"> -Følgja opp folkehelseplanen og oversiktsdokumentet med konkrete tiltak, med anna gjennom det interkommunale lærings- og mestringsenteret - Skapa miljø/arena for inkluderande møteplassar og aktivitetar for alle -Syta for eit godt samspel med næringslivet og nytta tilskotsordningar slik at ein saman kan skapa eit inkluderande arbeidsliv -Utvikla eit godt tverrfagleg samarbeid mellom etatane i kommunen med tanke på helse -Grea ut høve til å etablere frivilligheitsentral og nytta han på best mogleg måte -Kartlegge gode tekniske løysingar innanfor omsorgsteknologi og investere i dei beste løysingane -Arbeida for gode løysingar som gjer at folk som ønskjer å bli buande heime lengst mogleg skal få høve til dette.

5) REGIONAL UTVIKLING

Leikanger skal vere ein aktiv bidragsytar i utviklinga av regionen.

Me vil arbeide for ei utvikling som samordnar transport og arealplanlegging, reduserer klimautslepp og gjer ei effektiv arealutnytting på eit lokalt og regional nivå.

Me skal halde fram folkehelsearbeidet i samarbeid med nabokommunane for å kunna gje gode, tilrettelagde tilbod tilbassa kvar enkelt.

Regionen vår blir i aukande grad fletta saman med anna gjennom interkommunale løysingar i tenesteproduksjon, pendling frå kommune til kommune, og eit fritidstilbod som freistar i nabokommunen. Me skal vere med på utviklinga av regionen på ein måte som styrker fellesskapet og gjera det til eit attraktivt bu- og arbeidsområde. Samtidig skal me syta for at Leikanger sine interesser vert ivaretekne og vidareutvikla.

Kommunegrensene i regionen, som i resten av landet, går ei usikker tid i møte. Me skal ha ei aktiv og offensiv rolle i arbeidet med eventuelle kommunesamanslåingar. Det er eit omfattande arbeid knytt til dei regionale prosessane og endringane som skal skje, i og med at det er uklart kva for nokre oppgåver dei nye kommunane skal dekke. Me skal setje oss godt inn i prosessen, slik at vi kan vere med og ta gode avgjersler til beste for innbyggerane i Leikanger så vel som i regionen.

Gode kommunikasjonar er svært sentralt med tanke på dei offentlege etatane som har sin tilhaldsstad i Leikanger. Me må samarbeide godt med nabokommunane for å få utvida flytilbodet på Sogndal lufthamn. Det må òg setjast fokus på hyppigare avgangar og nattferje på ferjesambandet Hella.

For at folk skal trivast og slå seg ned regionen vår, er det viktig at me har eit variert kultur- og fritidstilbod. Det er naudsynt med eit samarbeid på tvers av dagens kommunegrenser for å sikre og vidareutvikle eit variert tilbod med alt frå lågterskel-aktivitetar til arrangement av høg kvalitet. Me vil arbeide for at Sogn Folkemuseum, kyrkja, kulturskulen og andre kulturtilbod fungerer godt gjennom eit regionalt samarbeid.

For å sikre rekruttering av fagfolk, er det viktig at det finst eit variert tilbod i arbeidsmarknaden i regionen. Me vil vere med på å sikre eit attraktivt fagmiljø for etablerarar og kompetanseverksemdar i og utanfor kommunen gjennom eit auka samarbeid med nabokommunar. Det er kome på plass fleire interkommunale ordningar dei siste åra og me vil arbeide for at desse fungerer godt, både internt og med tanke på demokratiske prinsipp rundt kven som styrer.

	Kommunikasjon	Regionalt samarbeid	Kultur/opplevingar/reiseliv	Kommunereforma
Delmål:	Me skal ha ei god og samordna kommunikasjonsordning på land, sjø og i lufta	Me skal vera pro-aktive i samarbeidet med nabokommunar, ha god kjennskap til utfordringar og vera med og styra prosessar	Me skal ha eit breitt kultur- og opplevingstilbod for fastbuande og tilreisande	Me skal vera offensive og godt førebudde på eventuelle endringar og påverke prosessen slik at Leikanger –samfunnet sine interesser vert ivaretekne.
Strategi	<p>-sikre Haukåsen som eit godt, regionalt flytilbod med god tilkomstveg</p> <p>-Arbeida for gode offentlege kommunikasjonar til nabokommunane, så vel som regionalt og nasjonalt</p> <p>- vidareføring av Snøggbåten</p> <p>-Støtta opp om prosjektet Vikafjellstunnelen</p> <p>-Samarbeida med nabokommunane for å få hyppigare avgangar og nattferje på sambandet Dragsvik, Hella, Vangsnes.</p>	<p>-Ha eit godt interkommunalt samarbeid gjennom samarbeidsmøte og god eigarstyring av interkommunale selskap</p> <p>-Auka næringssamarbeidet med nabokommunane</p> <p>-Samarbeida gjennom Sogn Regionråd og undergruppene for å få ei god utvikling og vekst i heile regionen</p> <p>-Halde fram samarbeidet om førebygging, rehabilitering og helseovervaking av innbyggjarane i regionen, for å utjamne sosiale helseskilnader og ha fagleg kompetanse på førebyggjande helsearbeid</p> <p>-Vera med og rekruttera og profilera regionen</p>	<p>-Støtta opp om den regionale reiselivsnæringa Visit Sognefjord</p> <p>-Legga til rette for nye produkt basert på natur, kultur og tradisjon</p> <p>-Samarbeide med nabokommunar for å få fleire kulturtilbod til regionen</p> <p>-Arbeide for at kulturminne blir kopla saman med regionalt reiseliv</p> <p>-Støtte opp om kyrkja både som kulturbygg og som organisasjon.</p>	<p>- Delta i ei felles utgreiing i regi av Sogn regionråd om gjennomføring og verknadene av ei kommunereform i Indre Sogn</p> <p>- evt. sjå på alternativet Leikanger, Luster og Sogndal, eller andre kommunar</p> <p>-følgje opp arbeidet med å prioritere kva tenester som er viktige for Leikanger og sikra dei inn i ein større kommune</p> <p>-Arbeida for at Leikanger vert administrasjonsstad ved evt. kommunesamanslåing</p> <p>-Få auka kunnskap om kva oppgåver storkommunane og fylkeskommunen bør ha, slik at ein kan delta og bidra i utviklinga på ein god måte.</p>

Status og behov for planar

Kommuneplanen består av samfunnsdelen, arealdelen og ein handlingsdel. Strategiane i samfunnsdelen legg føringar for arealplanarbeidet og skal følgjast opp i handlingsdelen/økonomiplanen. Kommuneplanane skal vere aktive styringsdokument og bli følgd opp i kommunedelplanar/temaplanar, så vel som årleg politisk vedteke handlingsprogram i økonomiplanen.

Leikanger kommunestyre har i Planstrategi 2012 – 2015 vedteke liste over planlagde planar i prioritert rekkjefølgje. Ein del av planane som skal gjennomførast i 2015 skal utgjere bakgrunnsmateriale for ny arealdel i kommuneplanen. Dette gjeld fortettingsplan for sentrum, strandsoneanalyse, plan for stiar og goter og kulturminneplan. På planlista for 2015 finn ein òg reguleringsplan for Hanahaug.

Arealdelen i kommuneplanen skal vise hovudtrekka for korleis areal og andre naturressursar skal utbyggast og vernast. I Leikanger blir det vesentleg å få fram kor bustadområda skal lokalisert. Det må gjennomførast ei kartlegging av kva type bueiningar som trengst i Leikanger, slik at ein har ein peikepinn på mengde, type og pris å arbeide ut i frå. Sameieins gjeld område for jordbruk. I arealkartlegginga er risiko- og sårbarheitsanalysen (ROS-analyse) særskild viktig. Målet er å danne seg ei oversikt over område for fare, og merke desse av som omsynssoner. ROS-analysar skal alltid vere gjort i forkant av planlegging av nye utbyggingsareal, også for å kartlegge potensielle klimautfordringar.

Den gjeldande arealdelen i kommuneplanen, 2008 – 2016, har eit innhald som på mange område framleis er relevante. På bustadfronten er det sett av areal som skal nyttast til bustadbygging, mest i sentrumsnære område. Dette skal følgjast opp med fortettingsplan og ei kartlegging av kva type bustadar det er trong for i Leikanger. Det er òg naudsynt med ein gjennomgang av areala som er sett av til bustadbygging med sikte på kartlegging av kvifor deler av arealet ikkje er nytta og plan for vidare arbeid med områda.

Når det gjeld areal for forretningsverksemd, er det tilgjengeleg areal for dette i sentrum. Saman med det nyleg utarbeidde næringsområde på Kvålen vil det, ut frå forventning i kommunen, dekke areal for næring i lang tid framover. For tida er Leikanger kommune godt utstyrt med ledig kontorlokale. Ei kartlegging av potensiell bruk av det største bygget, Tinghus 3, vil bli gjennomført i 2015.

Ein ny planstrategi skal liggja føre innan eit år etter at eit nytt kommunestyre er valt hausten 2015. Med omsyn til avgrensa ressursar, er det viktig å etablere eit plansystem som kan haldast ved like med dei ressursane som kommunen rår over. Strategiar og styringssignal frå kommuneplanen sin samfunnsdel skal vere i aktiv bruk og retningsgjevande for underordna planar. For at kommunen sitt plansystem skal vere eit godt styringsverktøy, er det ein føresetnad at planar på ulike nivå står i eit gjensidig forhold til kvarandre. Prioriteringar med tanke på iverksetting av planar skjer gjennom økonomiplanen.

Målbilete 2026

Med bakgrunn i dei ulike mål og strategiane som kjem fram i denne planen, vil ein både politisk og administrativt kunne arbeide langsiktig for å nå måla våre om eit berekraftig Leikanger. Gjennom eit samarbeid med næringsliv og frivillige, vil ein kunne møte utfordringane som kjem på ein god måte. Me er då robuste nok til å imøtegå dei føringane som kjem frå regionalt og nasjonalt hald, slik at me kan behalde kvalitetane me har i Leikanger og utvikle samfunnet vårt vidare til slik me vil ha det. I 2026 vil den oppveksande generasjon ha vorte prioritert over fleire år. Dette har resultert i gode oppvekstvilkår for den enkelte, rom for medverknad, eit godt fysisk og psykisk læringsmiljø med kompetente pedagogar, gode evner og dugleikar som gjer den oppveksande generasjon til aktive og ansvarlege samfunnsborgerar. Ein god samarbeidskultur mellom heim og barnehage/skule og mellom alle ledd og institusjonar i oppvekstsektoren legg grunnlaget for at born og unge fungerer godt sosialt, lærer, utviklar og meistrar sin eigen kvardag.

Det frivillige kultur- og fritidstilbodet har stor aktivitet og breidde. Ei medviten satsing på kultur- og fritidssektoren som lågterskelarena har bidrege til inkludering og utvikling av nye idèar og aktivitetar. Ei god koordinering av det frivillige arbeidet har auka dugnads- og lagsarbeidet, i tillegg til den kommunale innsatsen som har utvida drift av alle større anlegg. Kulturskulen fungerer godt, og Saften, inkludert biblioteket, har fått ei utvida rolle som møteplass og kultursenter. Kulturminneplanen legg føringar for ei god ivaretaking av kulturminne, og legg grunnlaget for ei næringslivssatsing med fokus på natur- og kulturkvalitetane langs fjorden og i fjella.

Næringslivet i Leikanger har fleire bein og stå på enn tidlegare, då det innovative miljøet rundt offentleg sektor har blitt utvikla vidare gjennom ei medviten satsing og samarbeid mellom kommunen og dei store etatane. Det offentlege har framleis dei store etatane plassert i Leikanger med ei god utvikling og rekruttering av arbeidskraft. Nysatsingar i landbruk og skogbruk har vore mogleg gjennom tilgang til auka kompetanse og kunnskap om gode investeringar og tilgjengelege støtteordningar. Ein har jobba strategisk med dei kommunale kontorbygga slik at alle fyller sin funksjon og er i dagleg bruk.

Gjennom ei medviten satsing på inkludering og omdømebygging av Leikanger, er folketalet i vekst, og aktivitetar og møteplassar skapar gode, sosiale bumiljø. Gjennom aktiv bruk av ROS og andre arealanalysar, har ein utvida ei bygd med berekraftige kvalitetar og eit levedyktig sentrum. Rekreative grøntområde og skilting av turområde støttar opp om ei god folkehelse i kommunen. Samarbeidet med nabokommunane gjer det mogleg å drive eit effektivt førebyggjande arbeid samtidig som ein har auka fokus og kompetanse på rehabilitering. Det regionale samarbeidet har skapt ein auka dialog og resultert i kommunale tenester av høg kvalitet i alle delane av regionen. Prosessane rundt kartlegginga av kva for nokre oppgåver kommunar og fylkeskommune skal ha, har gjort dei lokale styresmaktene medvitne om kva for nokre oppgåver som skal prioriterast, og korleis ein kan nytte ressursane ein har på riktig måte.